

Syddansk Universitet

Er grønlandere et oprindeligt folk i folkeretlig forstand?

Barten, Ulrike; Mortensen, Bent Ole Gram

Published in:

Nordisk Administrativt Tidsskrift

Publication date:

2016

Document Version

Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Barten, U., & Mortensen, B. O. G. (2016). Er grønlandere et oprindeligt folk i folkeretlig forstand? Nordisk Administrativt Tidsskrift, 93(1), 5-19.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Er grønlændere et oprindeligt folk i folkeretlig forstand?

*Af Ulrike Barten, lektor & Bent Ole Gram Mortensen, professor,
Juridisk Institut, Syddansk Universitet*

Refereevurderet

1. Indledning

Kalaallit Nunaat, grønlændernes land, udgøres af øen Grønland, verdens største ø, og et stort antal småøer. Og hvem bor så i Grønland? Grønlændere vil nogle svare. Andre vil sige inuit. Og nogle vil tilføje, at inuit er et oprindeligt folk. Men er de nu det? Set med folkeretlige øjne er svaret ikke helt ligetil.

Svaret har dog en betydelig relevans i forhold til de rettigheder der følger med at blive kategoriseret som oprindeligt folk. Oprindelige folk¹ har f.eks. i et vist omfang ret til selvbestemmelse; noget som mindretallene bliver benægtet og hvor folk har ret til en større grad af selvbestemmelse. Oprindelige folk har særlige rettigheder i forhold til naturressourcer, som f.eks. mindretal ikke har. Der er således en del gode grunde for at blive anset og behandlet som et oprindeligt folk.

Spørgsmålet, der besvares i denne artikel, er således, om inuit i Grønland er et oprindeligt folk under folkeretten. Spørgsmålet bliver kompliceret af, at der bor flere etniske grupper i Grønland, og ikke alle omfattes af betegnelsen inuit, ligesom der kan argumenteres for, at de forskellige inuit-grupper i Grønland ikke udgør én gruppe. Det spørgsmål vil ikke blive genstand for en egentlig analyse i denne artikel. Problemstillingen omtales dog kort i afsnit 4.1.

Grønlands stilling i det danske rigsfællesskab er af afgørende betydning og indrages derfor her. Når der i denne artikel tales om grønlændere, tages der udgangspunkt i, at inuit udgør befolkningsflertallet i Grønland, jf. nedenfor i afsnit 3.1., og der ses bort fra etniske mindretal. Det danske statsborgerskab (indfødsret) er fælles for Danmark, Færøerne og Grønland. I relation til borgerrettigheder er enhver dansk statsborger med domicil på Grønland som udgangspunkt ligestillet.

Den konstitutionelle stilling for inuit er meget forskellig afhængigt af, hvilke områder der tales om. Det, der gælder for inuit i Grønland, gælder ikke nødvendigvis for inuit i f.eks. Canada eller Alaska. I denne artikel tages der kun stilling til grønlandske forhold.

Artiklen slutter med et overblik over de folkeretlige konsekvenser, det har for inuit, hvis de er eller ikke er et oprindeligt folk.

2. Begrebet »oprindelige folk« i folkeretten

I det følgende undersøges forskellige kilder med henblik på at afdække det folkeretlige indhold af begrebet oprindelige folk. FN som den globale aktør på området bruger forskellige juridisk ikke bindende instrumenter. International Labour Organization bruger en folkeretlig traktat, som der dog ikke er global tilslutning til. Som det tredje bliver Verdensbankens tilgang diskuteret. Denne har ikke en egentlig folkeretlig karakter, men må anses for at være praksisnær, anerkendt af stater og derfor relevant.

2.1. De Forenede Nationer (FN)

I FN sammenhænge er FN's Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder, som i 2007 blev vedtaget i Generalforsamlingen med et stort flertal på 143 stater,² en værdifuld kilde til at afdække oprindelige folks rettigheder. Deklarationen er ikke folkeretligt bindende, men nyder stor opbakning.

Deklarationen udfolder i detaljer, hvad der er beskyttelsesværdigt for oprindelige folk. Deklarationen har til formål at beskytte oprindelige folks særlige karakteristika. Disse kan være kulturelle, sociale, økonomiske og endda politiske og favner dermed næsten alle elementer af et oprindeligt folks levemåde. Deklarationen er vidtgående i den forstand, at den trækker nogle skarpe linjer op, hvor det moderne samfund indirekte antages at være årsagen til, at oprindelige folk har vanskeligt ved at opretholde deres traditionelle levevis.³

FN's Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder er en milepæl for oprindelige folk, men den inkluderer ingen definition eller beskrivelse af, hvem den omfatter. Det er blevet kritiseret af stater med oprindelige folk,⁴ men Sekretariatet for det Permanente Forum for Oprindelige Anliggender har konkluderet, at der ikke er et behov for en universel definition.⁵

Inden for FN-systemet er der en veletableret definition af oprindeligt folk, som dog på ingen måde er bindende folkeret. I 1986 definerede Special Rapporteur J. R. Martinez Cobo begrebet »oprindeligt folk« i forbindelse med sin rapport om diskrimination af »indigenous populations.«⁶

Martinez Cobo introducerede både objektive og subjektive elementer i sin beskrivelse af et oprindeligt folk:

»Indigenous communities, peoples and nations are those which, having a historical continuity with pre-invasion and pre-colonial societies that developed on their territories, consider themselves distinct from other sectors of the societies now prevailing on those territories, or parts of them. They form at present non-dominant sectors of society and are determined to preserve, develop and transmit to future generations their ancestral territories, and their ethnic identity, as the basis of their continued existence as peoples, in accordance with their own cultural patterns, social institutions and legal system.«⁷

Det subjektive element består i, at gruppen skal se sig selv som anderledes i forhold til andre dele af det omgivne samfund, som nu har suverænitæt over dele af eller hele

territoriet. Derudover skal gruppen ønske at bevare sin egen kultur, hvilket implicerer et bevidst, subjektivt valg. Det kobler Martinez Cobo på en tidslinje, idet han inddrager såvel fortiden som grundlag for den nuværende status og fremtiden, hvori gruppen stadig skal ønske at bestå. Et element, der kan objektivt iagttages, er, at gruppen aktuelt er i en ikke-dominerende position i samfundet. Et andet objektivt element er tilknytningen, eller som han kalder det den historiske kontinuitet, til de samfund, der var til stede inden koloniseringen eller invasionen af den pågældende gruppes område fandt sted.

Martinez Cobo fortsætter med en liste af karakteristika, som uddyber den historiske kontinuitet. Den kan findes ad forskellige veje og inkluderer bl.a. afstamning fra de »tidligste« beboere af dette land, en kontinuitet i forhold til kultur, som bl.a. omfatter religion, at bo i et stammesamfund, livsstil, »means of livelihood« og okkupering af forfædrenes land.

2.2. Verdensbanken

Verdensbanken kører programmer,⁸ som alle på forskellig måde inddrager oprindelige folk i processen om deres egen fremtid i den globaliserede verden. Det er derfor nødvendigt at kunne identificere en gruppe som sådan, og Verdensbanken har da også beskrevet – ikke defineret – oprindelige folk i Operational Policy OP 4.10 fra 2005 i sin opdaterede version fra 2013.⁹ Der er ikke tale om en folkeretligt bindende kilde, men ikke desto mindre er det en beskrivelse af, hvad der kvalificerer nogen til at være et oprindeligt folk.

Der er fire kriterier, som afgør, om der er tale om et oprindeligt folk i OP 4.10s forståelse. Ligesom hos Martinez Cobos er der også her tale om subjektive og objektive kriterier: 1) gruppens medlemmer selv og andre anerkender gruppen som havende en særlig oprindelig identitet.¹⁰ Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke udelukkende ses på gruppens selvidentifikation men også på det omgivne samfunds opfattelse af gruppen. 2) gruppen har et oprindeligt sprog. 3) gruppen har traditionelle kulturelle, økonomiske, sociale eller politiske institutioner. 4) gruppen har en tilknytning til både fædrenes land som sådan og dets tilhørende naturressourcer.¹¹

Denne liste med karakteristika, som skal være opfyldte i højere eller mindre grad,¹² er ikke kontroversiel. Den er pragmatisk, bl.a. fordi den inddrager staten, som må anses for at være en nødvendig partner, hvis Verdensbanken vil køre et program i en given stat. Listen er forholdsvis kort og fleksibel, således at den kan anvendes på en lang række grupper verden over. Samtidig inkluderer den de mest markante karakteristika, som FN Special Rapporteur Martinez Cobo og ILO-Konvention nr. 169 anser som afgørende i en definition af oprindelige folk.

2.3. International Labour Organization (ILO)

ILO-konvention nr. 169¹³ er en af de meget få folkeretligt bindende traktater om oprindelige folk og deres rettigheder og spiller derfor en afgørende rolle i forhold til at definere et oprindeligt folk.

Oprindelige folk bliver defineret via to aspekter i art. 1 stk. 1 litra b): For det første via deres nedstamning fra folk, som beboede landet eller en geografisk region på tidspunktet for erobring eller kolonisering eller oprettelse af de nuværende statsgrænser. For det andet skal gruppen uanset dens juridiske status opretholde nogle af eller alle egne sociale, økonomiske, kulturelle og politiske institutioner. Efter art. 1 stk. 2, skal et subjektivt element i form af selv-identificering som stamme eller oprindeligt

folk være opfyldt. Der er dermed igen tale om subjektive og objektive kriterier, som findes hos Martinez Cobo og Verdensbanken.

Konvention nr. 169 er ratificeret af tyve stater. I betragtning af, at oprindelige folk bor i omkring halvfems stater,¹⁴ så betyder tyve stater, at kun omkring en femtedel af de vedkommende stater har tiltrådt traktaten. Grundene til denne lave tilslutningsprocent skal ikke diskuteres her, men det ville have styrket konventionens gennemslagskraft, hvis der var større tilslutning. Ikke desto mindre bliver Konvention nr. 169 fremhævet gang på gang og er et ofte brugt redskab i diskussionerne om oprindelige folk.

2.4. Kort om begrebet mindretal

Ligesom begrebet *oprindeligt folk* er begrebet *mindretal* ikke bindende defineret i folkeretten. Udover Rammekonventionen om Beskyttelse af Nationale Mindretal¹⁵ findes der ingen folkeretlig traktat, som henvender sig udelukkende til mindretal og deres medlemmer. Den globale beskyttelse af mindretal baseres udelukkende på artikel 27 i Konventionen om Borgerlige og Politiske Rettigheder (ICCPR). I forbindelse med denne artikel formulerede den daværende Special Rapporteur of the Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities Francesco Capotorti en definition, som anses for at være den gældende generelle definition af mindretal:

»A group numerically inferior to the rest of the population of a state, in a non-dominant position, whose members – being nationals of the state – possess ethnic, religious or linguistic characteristics differing from those of the rest of the population and show, if only implicitly, a sense of solidarity, directed towards preserving their culture, traditions, religion or language.«¹⁶

Der er en del ligheder mellem Capotortis og Martinez Cobos definitioner af henholdsvis mindretal og oprindelige folk. Begge inddrager objektive og subjektive elementer. Både mindretal og oprindelige folk *er* anderledes og *føler* sig forskellige fra det omgivne samfund. Begge grupper har et ønske om at bevare traditionerne og give dem videre til fremtidige generationer. Den afgørende forskel mellem et mindretal og et oprindeligt folk synes at være den såkaldte historiske kontinuitet, dvs. det oprindelige folks tilknytning til landet og traditioner som går tilbage til før-koloniale tider eller tiden før en erobring.

Den 22. september 1997 ratificerede Danmark Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal og den trådte i kraft i Kongeriget Danmark den 1. februar 1998.¹⁷ Ratifikationen skete med territorial gyldighed for hele riget, herunder Grønland, og ratifikationen skete med forudgående tilslutning fra bl.a. det daværende Grønlands Hjemmestyre.

Det fremgår af en erklæring i forbindelse med ratifikationen, at Danmark finder, at rammekonventionen skal gælde for det tyske mindretal i Sønderjylland.¹⁸ Modsætningsvis betragter Danmark ikke færinger og grønlændere som nationale mindretal. Denne opfattelse har Det Færøske Landstyre og Det daværende Grønlandske Hjemmestyre erklæret sig enig i. I et brev af 8. november 2001 meddeltes det, at Landsstyret i Grønland »fortsat er enig med regeringen i, at det kun er det tyske mindretal i Sønderjylland, der er et nationalt mindretal i Danmark i konventionens forstand.«¹⁹

2.5. Kort om begrebet folk

Folkeretten anvender endnu et begreb omkring grupper: *folk*. Der er forskellige tilgange til at definere et folk. Den definition, der respekterer folkerettens grundprincipper omkring staters suverænitet og territoriell integritet, indebærer, at alle mennesker inden for et givent territorium – sædvanligvis en stat – er et folk. Dermed er der ingen mulighed for en mindre gruppe i staten at løsrive sig fra den eksisterende stat. Denne tilgang, som synes at sammenblende *folk* og *befolkning*, er kendetegnende for afkolonialiseringen.²⁰

En anden tilgang ser på gruppens fælles karakteristika. Denne, af uafhængige eksperter udarbejdede beskrivelse af begrebet folk, minder om den tilgang, Martinez Cobo og Capotorti i anden sammenhæng har anvendt, idet der bliver anvendt såvel objektive som subjektive elementer. Fælles traditioner og kulturarv samt viljen til at bevare disse og videregive dem til kommende generationer er også en del af denne beskrivelse af folk.²¹

Det danske udenrigsministeriums holdning til grønlænderne er baseret på denne tilgang. I et notat fra 2004 giver udenrigsministeriet svaret på spørgsmålet, hvorvidt det grønlandske folk er et folk i folkeretlig henseende. Udenrigsministeriet konkluderer på baggrund af fælles karakteristika, at der er tale om et folk på Grønland med ret til selvstændighed.²²

2.6. Delkonklusion – oprindelige folk

Diskussionen om en definition eller en beskrivelse af oprindelige folk viser, at klare definitioner er svære at finde i folkeretten, og en bindende definition eksisterer kun for de tyve stater som er parter til ILO Konvention nr. 169. Som det hollandske Centre for Indigenous Peoples anfører, så er det fremherskende synspunkt, at man ikke behøver en universel definition, da en given definition uundgåeligt enten vil være »over- or under-inclusive.«²³

Alligevel foreligger der nogle kriterier for beskrivelsen af et oprindeligt folk. Det samme gør sig gældende i forhold til mindretal. De to grupper defineres langt hen ad vejen ens. Det, der adskiller et oprindeligt folk fra et mindretal er den historiske kontinuitet; altså forbindelsen til »pre-colonial and pre-invasion times.«

Udover forskellene mellem oprindelige folk og mindretal skal begrebet *folk* også tages i betragtning. Begrebet *folk* kan defineres i forhold til territoriet eller i forhold til en række fælles karakteristika, som i høj grad overlapper med de karakteristika der udgør oprindelige folk eller mindretal. Et folk synes dog at være bedre organiseret i form af institutioner, og kravet om at være et numerisk mindretal og i en ikke-dominerende position, som i forhold til Capotortis definition af mindretal, finder ikke anvendelse. I forhold til Martinez Cobos definition af oprindelige folk, er der intet krav om den lange førkoloniale forbindelse til territoriet og dets ressourcer.

3. Grønlands stilling i Rigsfællesskabet

3.1. Inuitbefolkningen i Grønland

Kulturelt er befolkningen i Grønland tæt knyttet til Danmark og det øvrige Europa. Befolkningen er overvejende Inuit,²⁴ der indvandrede fra Canada omkring år 1200 og senere. Inuit var ikke de første mennesker, der bosatte sig i Grønland. Der er beviser på kontakter mellem de folkeslag, der allerede boede på Grønland (paleo-eskimoerne

tilhørende Dorset-kulturen og nordboerne), og de nyankomne Thule-inuitter.²⁵ Hverken paleo-eskimoerne eller nordboerne er til stede i Grønland i dag. I det 17. århundrede kom en ny indvandring af inuit, de såkaldte Unighuit Polar Eskimos, fra Canada til Thule-distriktet. De oprindelige Thule-inuitter havde på det tidspunkt allerede forladt Thule distriktet og bosat sig i Vestgrønland.²⁶ Inuit er således den ældste, stadig eksisterende befolkningsgruppe i Grønland. Tæt på 90 % af nutidens befolkning i Grønland er født i Grønland. Det antages, at der tillige bor op til 18.000 grønlandere i Danmark inklusiv 3. generation.

3.2. Det grønlandske sprog

Hovedparten af inuit i Grønland har grønlandsk som modersmål. Der er dog et mindretal af inuit i Grønland, der har dansk som modersmål; tillige taler ikke-inuit befolkningen i Grønland langt overvejende ikke grønlandsk. Grønlandsk optræder i tre overordnede sprogvarianter, det dominerende vestgrønlandske (med flere dialekter) samt østgrønlandsk og thule-sprog. Der er store indbyrdes forskelle, og det er ikke nødvendigvis muligt at forstå hinanden. Det kan diskuteres, hvorvidt der er tale om tre dialekter eller tre forskellige sprog.²⁷ Størstedelen af befolkningen behersker i et vist omfang både grønlandsk og dansk.

Efter § 20 i selvstyreloven²⁸ er det grønlandske sprog det officielle sprog i Grønland. I vid udstrækning anvendes i praksis tillige dansk som arbejdssprog i det offentlige, bl.a. da mange af de offentligt ansatte ikke behersker grønlandsk. Efter § 7 a i den grønlandske forvaltningslov²⁹ har en part i en sag ved en myndighed ret til selv at vælge, om vedkommende skal »betjenes« på grønlandsk eller dansk.

Der er en sproglov,³⁰ der dog mere er udtryk for politiske hensigtserklæringer end en materiel lovgivning, der kan håndhæves. Det er samtidig de grønlandske myndigheders opfattelse, at det grønlandske sprog er en del af det grønlandske folks kulturelle identitet, og det er de grønlandske myndigheders politik at sikre undervisning i grønlandsk med henblik på bevarelse og styrkelse af det grønlandske sprog som kommunikationsmiddel i den offentlige forvaltning og som kulturbærende sprog i det grønlandske samfund.

3.3. Rigsfællesskabet

Grønlands fællesskab med Danmark strækker sig tilbage til starten af det 18. århundrede, hvor Danmark-Norge påbegyndte en kolonisering af landet. Som i så mange andre tilfælde af kolonisation blev Grønland af det daværende dansk-norske kongerige betragtet som terra nullius til trods for en allerede eksisterende befolkning.³¹ Med opløsningen af det dansk-norske kongerige i 1814 forblev Grønland (sammen med Island og Færøerne) under Danmark.³² Siden 1953-grundloven³³ har Grønland ikke været en koloni men har udviklet sig til en selvstyrende del under Rigsfællesskabet med eget parlament (Inatsisartut) og en udøvende magt (regeringen, landsstyret – Naalakkersuisut).³⁴

Den 19. maj 2009 blev lov om Grønlands Selvstyre (selvstyreloven) vedtaget af Folketinget med ikrafttrædelse den 21. juni 2009. Dermed blev Grønland sikret en øget selvbestemmelse under fortsat rigsfællesskab med Danmark og Færøerne.

Med selvstyreloven afløses den tidligere hjemmestyrelse.³⁵ Selvstyreloven fastlægger, hvilke nye sagsområder der hører under henholdsvis selvstyrets og rigsfællesskabets (reelt Danmarks) jurisdiktion. Efter lovens § 3 er disse områder fordelt i to grupper: Liste I-områder, hvor Grønlands selvstyre selv fastsætter, hvornår disse skal

overgå til selvstyret, og liste II-områder, hvor selvstyret skal forhandle med rigsfællesskabet om det konkrete tidspunkt.³⁶ Hovedparten af de nye sagsområder, som selvstyreloven oplister, er endnu ikke overtaget af det grønlandske selvstyre.

3.4. Grønlandsk selvstændighed

Efter selvstyrelovens § 21 er det grønlandske folk tillagt retten til selv at træffe beslutning om eventuel selvstændighed. Det fremgår af bemærkningerne til selvstyreloven, at Grønland eventuelt vil kunne udtræde af rigsfællesskabet på eget initiativ.

Det er en forudsætning, at aftalen godkendes ved en folkeafstemning i Grønland, og at *samtykke* fra Folketinget opnås. Der skal forinden foretages *forhandlinger* mellem regeringen og Naalakkersuisut. Bestemmelsen i § 21 fastlægger ikke, hvad disse forhandlinger nærmere skal omfatte, og hvad man gør, hvis et forhandlingsresultat ikke kan nås. Af de generelle bemærkninger til lovforslaget, punkt 10.2, fremgår dog, at bestemmelsen »pålægger regeringen at indlede forhandlinger med henblik på faktisk opnåelse af en aftale. Henset hertil skal forhandlingerne føres på en meningsfuld måde, idet parterne må bestræbe sig på gensidigt at imødekomme hinanden.« Dette kan være en hensigtserklæring, der kan være svær at håndtere rent politisk.

Der er i lovteksten ikke nærmere fastsat krav til den krævede folkeafstemning. Af bemærkninger til lovforslaget, punkt 10.2, fremgår, at det er op til Grønlands Selvstyre at afgøre disse spørgsmål. Det anføres dog i bemærkningerne, at »Folkeafstemningens resultat skal være udtryk for et klart ønske om selvstændighed, således at der ikke opstår tvivl herom internationalt.«

Det kan fremføres, at Grønlands ret til selvstændighed indtil videre er teoretisk. Her tænkes ikke blot på det forhold, at den økonomiske basis herfor måske har lange udsigter, men også på to karakteristika ved retten til selvstændighed:

For det første giver kravet om samtykke fra Folketinget en vis usikkerhed. Til trods for bemærkningernes forudsætninger om gensidig imødekommenhed vil forhandlingerne i forbindelse med et eventuelt samtykke kunne trækkes i langdrag. For det andet er selvstyreloven kun en lov. Der er ikke nogen grundlovsfæstet ret til selvstændighed. Teoretisk burde Folketinget kunne erstatte selvstyreloven med en ny lov uden nogen ret til selvstændighed for Grønland. Som der fremgår af Betænkning 1497/2008 om Grønlands Selvstyre ville sådan en fremgangsmåde dog »ud fra en folkeretlig synsvinkel ikke [...] være forenelig med præambelens principper om fremme af ligeværdighed og gensidig respekt i partnerskabet og om det grønlandske folks ret til selvbestemmelse.«

Folkeretligt kan en stat ikke uden videre træde tilbage fra et løfte, når den har skabt reelle forventninger hos andre stater. Modparten er i dette tilfælde ikke en stat, men præambelen giver udtryk for ligeværdighed. Det er jo imidlertid præcis Grønlands status som stat, som er genstand for Danmarks »løfte«.

At stater skaber forpligtelser for sig selv uden om traktater og sædvaneretten kendes fra unilaterale deklARATIONER. ICJ har under visse omstændigheder anerkendt den juridiske værdi af disse deklARATIONER, som betyder, at stater ikke kan agere i modstrid med tidligere udtalelser, og at modparten kan påberåbe sig de forpligtelser, staten har pålagt sig selv.³⁷ Denne tilgang er selvfølgelig problematisk i folkeretten, som er bygget på staternes suverænitet og samtykke. Derfor skal unilaterale deklARATIONER bruges med omhu, og domspraksis er da også sparsom.

Det afgørende kriterium for at anse selvstyrelovens løfte om selvstændighed som en forpligtelse for den danske regering, ligger i *intentionen* bag løftet. Denne intention

on er vigtig at påvise, da staten jo indskrænker sin egen handleevne og frihed. Derfor skal der fortolkes indskrænkende på deklarationen.³⁸ Er den afgivet med intention om at være bindende for den danske regering ligger der også en forpligtelse i løftet.³⁹ Det kan siges at være tilfældet, når løftet er så specifikt nedskrevet i en lov, og det bliver understreget i bemærkningerne, at der skal arbejdes hen imod en reel løsning. Det ville derudover være stik imod den gode tro at afgive løfte om muligheden for at opnå status som stat for så senere at fragå løftet.

Samlet set ville det juridisk være uholdbart at tage retten til selvbestemmelse tilbage. Også set i konteksten af, at Danmark flere gange har anerkendt grønlænderne som et folk med ret til selvbestemmelse, synes det ualmindeligt vanskeligt at tage afstand fra udviklingen mod uafhængighed for i stedet for at fokusere på en stærkere integration af Grønland i rigsfællesskabet.

4. Lever inuit i Grønland op til de folkeretlige kriterier for at være et oprindeligt folk?

Den danske regering erklærede i forbindelse med ratificeringen af ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater den oprindelige befolkning i Grønland (inuit) for et indfødt folk i konventionens betydning.⁴⁰ Det er forskellige steder slået fast, at inuit i Grønland skal betragtes som en helhed og altså ikke kan opdeles i flere undergrupper.⁴¹

Inuit Circumpolar Council har kritiseret denne holdning.⁴² Der skal derfor undersøges tre punkter. For det første om inuit i Grønland er et folk. For det andet om inuit i Grønland er ét oprindeligt folk og for det tredje, om der kan være tale om flere oprindelige folk i Grønland. Spørgsmålet omkring mindretal i Grønland omtales kort, men gøres ikke til genstand for nogen egentlig analyse.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at opfyldelsen af de subjektive kriterier er meget svært at bedømme. Der synes at være en grønlandsk identitet; at det er det samme som en identitet som oprindeligt folk er dermed ikke sagt. Identitet skabes i sammenhæng og i høj grad som modvægt til »de andre.«⁴³ Man kan måske forestille sig, at denne »othering« sker i forhold til danskerne i Danmark, men så er der snarere tale om en grønlandsk identitet end en identitet som oprindeligt folk. At definere sig som oprindelig i forhold til danskerne i Grønland synes at være et noget kunstigt foretagende, idet langt den største del af befolkningen er inuit, og idet behovet for at afgrænse sig fra den danske befolkning i Grønland nok ikke er udpræget. Desuden er det på mange punkter umuligt at skelne det grønlandske fra det danske, idet den danske kultur har gennemsyret den grønlandske.

Hvis der, som det trods alt antages, findes en oprindelig identitet i Grønland, skal den ses særskilt fra de objektive kriterier. Om nogen er i en dominerende position i samfundet kan ændre sig. Et identitetsskifte sker kun over tid; den skiftes ikke med et valg.

Ud fra disse betragtninger er den følgende diskussion juridisk holdbar; den tager dog ikke højde for det vigtige identitetskrav. Med andre ord kan identiteten som oprindeligt folk fortsætte, selvom enkelte eller alle objektive kriterier ikke længere er opfyldte.

4.1. Inuit som folk

Spørgsmålet, hvorvidt grønlanderne er et folk, kan besvares kort med reference til selvstyrelovens præambel, efter hvilken »det grønlandske folk er et folk i henhold til folkeretten med ret til selvbestemmelse«. Denne antagelse er i overensstemmelse med såvel den territoriale definition af folk som den karakteristiske definition baseret på en gruppes fælles karakteristika, jf. afsnit 2.5. I forhold til den karakteristiske definition skal der dog afklares et yderligere forhold for at anse inuit i Grønland som et folk – spørgsmålet, om der er én eller flere grupper. Godt nok har inuit i Grønland en hel del kultur og traditioner tilfælles, som adskiller inuit som helhed fra f.eks. danske bosættere. Samtidig er der dog åbenbart grundlag for at overveje, hvorvidt i hvert fald Thule-stammen kan ses som en selvstændig gruppe, der kan kræve særlige rettigheder også i forhold til det grønlandske selvstyre.

Det er altså nødvendigt at undersøge, om der reelt er tale om én eller flere grupper af inuit i Grønland. De folkeretlige konsekvenser er delvis komplicerede. Er der tale om, at inuit er én gruppe, er der tale om et folk, og det eneste åbne spørgsmål er så, om gruppen samtidig kan være et oprindeligt folk. Er der derimod tale om flere grupper, kan der være tale om flere folk eller et folk og et eller flere mindretal. Grundlæggende er det sådan, at der ligger forskellige folkeretlige konsekvenser bag begreberne *folk*, *mindretal* og *oprindelige folk*. Ikke desto mindre har sekretariatet for FN's Permanente Forum for Oprindelige Anliggender udtalt, at man som individ i en gruppe kan påberåbe sig mindretalsrettigheder, hvorimod gruppen som sådan kan stille krav som folk. Begreberne overlapper altså åbenbart således at en gruppe samtidig kan defineres som folk og mindretal.

4.2. Inuit som ét oprindeligt folk

Først og fremmest skal det nu overvejes, hvorvidt grønlanderne er et oprindeligt folk. De første personer tilhørende inuit, der kom til det, der i dag kaldes Thule-distriktet i Grønland, havde kontakt med den lokale befolkning, paleo-eskimoerne. Der er dog ingen beretninger om, at der skete en kolonialisering af paleo-eskimoerne. Genetiske studier har vist, at moderne inuitter i Grønland nedstammer direkte fra Thule-inuitterne, der kom til Grønland omkring år 1200.⁴⁴ Dette er et tungtvejende argument for at anse alle inuitter i Grønland som én helhed.

Martinez Cobos definition er som ovenfor anført bredt anerkendt som definition af oprindelige folk. Det er dog ikke ligetil at anvende definitionen på inuit i Grønland. Et punkt, der giver vanskeligheder i Martinez Cobos definition, er kravet om, at de oprindelige folk »consider themselves distinct from other sectors of the societies now prevailing on those territories.« Det første spørgsmål er, hvem der er »samfundet«, og det andet spørgsmålet er, hvilke grupper i samfundet, der nu er de fremherskende. Med en befolkningsandel på over 90 procent må inuit anses for at være »samfundet«. Med et så vidtfavnende selvstyre, som Grønland nu har, bør det i princippet være inuit selv, der er den fremherskende gruppe i samfundet.⁴⁵ Således kan kriteriet måske ikke opfyldes, da man ikke kan være forskellig fra sig selv.

Det giver et andet billede, hvis man accepterer en høj grad af dansk kontrol over det grønlandske samfund. Danmark *har* haft kontrol over Grønland i over to hundrede år og har institutionaliseret det grønlandske samfund efter den moderne stats mønster. Selvstyret er forholdsvis nyt, og Danmark har stadigvæk kontrol over en del grønlandske anliggender. Der kan derfor argumenteres for at inuit i Grønland anser

sig selv som værende anderledes end danskerne i Grønland. Inuit er altså kun oprindelig i forhold til den danske kolonimagt.

ILO-konvention nr. 169 bringer kun begrænset lys i mørket. Kravet om at nedstamme fra folk, der beboede et område inden erobring eller kolonialisering kan igen kun meningsfyldt anvendes over for Danmark. Det betyder dog samtidig, at man anerkender de nuværende statsgrænser; altså at man hører til Danmark. I hvert fald så snart Grønland er blevet en selvstændig stat, kan den grønlandske befolkning som helhed ikke længere kalde sig for oprindelig. Definitionen her er mere fleksibel i forhold til organiseringen af det oprindelige samfund, da den også er tilfredsstillet når kun nogle sociale, økonomiske, kulturelle og politiske institutioner opretholdes.

Verdensbankens definition, den fra folkerettens synspunkt svageste kilde, viser sig at være den mest brugbare definition, hvis målet er at definere inuit som oprindeligt folk. Verdensbanken objektive kriterier, der omfatter et oprindeligt sprog, traditionelle kulturelle, økonomiske, sociale eller politiske institutioner samt tilknytning til både fædrenes land og dets tilhørende naturlige ressourcer opfyldes af inuit. I Verdensbankens definition er det tilstrækkeligt at nedstamme fra folk, som beboede territoriet på tidspunktet for erobring eller kolonisering eller oprettelse af de nuværende statsgrænser. Og det må man jo sige er tilfældet med inuit.

I forhold til det subjektive element om selvidentificering tager Verdensbanken det omliggende samfund med i betragtningen, og her er der ingen tvivl om, at inuit anses for at have en oprindelig identitet. Det står dog også klart, at især det internationale samfund ikke skelner mellem forskellige mindre inuitgrupper i Grønland men ser dem som en helhed.

Inuit i Grønland er formentlig i en lidt paradoks situation. Jo mere en gruppe har at sige om sine egne forhold, jo mindre international beskyttelse bliver der ydet. Dette er baseret på uligheden parterne imellem: den dominerende stat på den ene side og den mindre, ikke-dominerende gruppe på den anden side.⁴⁶ Når den dominerende part, altså staten, trækker sig tilbage, svinder nødvendigheden for den ekstra beskyttelse, ILO konvention nr. 169 eller FN's Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder tilbyder. Det vakuum, staten efterlader, fyldes af gruppen selv, og dermed er der ingen truende magt udefra mere.

Vil man anerkendes som et oprindeligt folk og dermed kræve oprindelige folks rettigheder, kan det kun ske i sammenhæng med en anerkendelse af Danmarks højhedsret over Grønland. Vil man have øget selvstyre og måske uafhængighed, må man give afkald på sin status som oprindeligt folk.

4.3. Delkonklusion

Inuit var måske ikke de første beboere i Grønland, men når de moderne inuitter i dag er efterkommere fra de første Thule-inuitter, der havde kontakt med de allerede bosatte paleo-eskimoer, er der tale om en afstamning fra den før-koloniale tid. Selvstyret med inuit som majoritet inden for selvstyreområdet strider dog imod konceptet om oprindelige folk, da disse per definition tilhører den ikke dominerende del af samfundet. Dette kan kun gøres gældende, hvis selvstyret afvises som reelt, og Danmark anses for at have fuld kontrol over Grønland.

I betragtning af, at ikke alle objektive kriterier kan opfyldes, er det juridisk set ikke afgørende, om det subjektive kriterium opfyldes. Samtidig må det anses for at være af afgørende betydning for grønlanderne som helhed, hvordan de skaber deres egen identitet.

5. Hvilken betydning har det for inuit i Grønland, om de er et oprindeligt folk eller ej?

Efter folkeretten ligger der forskellige konsekvenser bag begreberne *folk*, *mindretal* og *oprindelige folk*. Ikke desto mindre har sekretariatet for FN's Permanente Forum for Oprindelige Anliggender udtalt, at man som individ i en gruppe kan påberåbe sig mindretalsrettigheder, hvorimod gruppen som sådan kan stille krav som folk. Begreberne overlapper altså åbenbart således at en gruppe samtidig kan defineres som folk og mindretal.

Et »folk« har således ret til selvbestemmelse, jf. art. 1 ICCPR og art. 1 ICESCR, og dette inkluderer under visse omstændigheder formentlig også ret til løsrivelse.

Ifølge FN-deklarationen om Oprindelige Folks Rettigheder har oprindelige folk en mere afdæmpet ret til selvbestemmelse end et folk. ILO-konvention nr. 169 er også eksplicit, når der siges i artikel 1 stk. 3, at anvendelsen af begrebet folk (peoples) har ingen konsekvenser angående de rettigheder, der måtte være tilknyttet begrebet under folkeretten. Et folks rettigheder efter folkeretten er begrænset i antal, men indholdet er ikke til at overse: retten til selvbestemmelse med alle sine muligheder, jf. afsnit 2.5. Udover selvbestemmelse er der en ret til eksistens.⁴⁷ I denne sammenhæng må det antages, at forbeholdet adresserer retten til selvbestemmelse. Det betyder altså, at Konvention nr. 169 ikke inkluderer ret til selvbestemmelse for oprindelige folk.

Mindretal har ingen ret til selvbestemmelse. Til gengæld er der folkeretlige traktater, som indeholder meget specifikke rettigheder for medlemmer af mindretal. Der er f.eks. art. 27 i ICCPR og i den europæiske kontekst Rammekonventionen for Beskyttelse af Nationale Mindretal.

Som oprindeligt folk er der to forskellige veje at gå; de kan dog betrædes samtidigt. For det første kan oprindelige folk bruge de specifikke institutioner, der er etableret for oprindelige folk. Dette inkluderer FN-deklarationen, som har fået stor opbakning, men som ikke er en bindende traktat. Den anden vej indebærer at indgå i den større menneskeretlige sammenhæng, hvor der er flere bindende traktater og flere institutioner. Til gengæld er oprindelige folks anliggender kun ét af mange områder, som kæmper om opmærksomheden.

Vælger man den anden vej, er det i teorien ikke så afgørende for inuit, om de er et oprindeligt folk eller ej. Menneskerettighederne gælder for alle, og man skal ikke kvalificere sig på nogen måde til dem. Politisk set kan det dog blive afgørende, for man bliver nødt til at skabe sig en platform af en eller anden art for at blive hørt, og det at være et oprindeligt folk er en accepteret platform.

Som oprindeligt folk ville inuit kunne bruge FN-Deklarationen om Oprindelige Folks Rettigheder. Deklarationen beskytter bl.a. levemåden, den oprindelige identitet og kultur og adgang til landet og dets ressourcer. Samtidig er inuit relativt godt stillet folkeretligt. Danmark er medlem af både ICCPR, ICESCR og ILO Konvention nr. 169. Der er således for Danmark bindende folkeret, som beskytter inuit på den ene eller den anden måde.

Som sproglige mindretal ville der i udgangspunktet ikke være ændringer for Thule-inuit og østgrønlanderne. Selvstyret har dog mulighed for efter selvstyrelovens § 12 at indgå internationale aftaler, forudsat at visse kriterier er opfyldt. Selvstyret kunne altså i princippet tiltræde Rammekonventionen og den såkaldte Sprogpagt – European Charter for Regional or Minority Languages. Det kan diskuteres, om sådan en fremgangsmåde ville trække skarpe linjer mellem de tre grupper, som ikke har en

konfliktfyldt fortid sammen. Den juridiske mulighed er der, skulle der ønskes en beskyttelse af Thule-sproget og østgrønlandsk.

Andre konsekvenser af grønlændernes status som oprindeligt folk eller ej, f.eks. i forhold til hvalfangst, skal ikke gøres til genstand for behandling i denne artikel.⁴⁸

6. Konklusion

Svaret på spørgsmålet, hvorvidt grønlænderne er et oprindeligt folk i folkeretlig forstand er ikke ligetil. Det er ikke muligt at give et kort svar om noget overhovedet, da svaret for det første afhænger af mange faktorer, og da en række opklarende spørgsmål skal stilles.

Det grundlæggende spørgsmål er, om man anser selvstyret som reelt havende kontrol over Grønland, eller om man mener, at Grønland stadig er underlagt Danmarks kontrol. I det første tilfælde må svaret være nej, grønlænderne er ikke et oprindeligt folk. Når man selv kontrollerer samfundet og/eller staten kan man per definition ikke være et oprindeligt folk. Mener man derimod, at Danmark stadig udøver så meget kontrol, at grønlænderne skal defineres kontra den danske befolkning i Danmark, er det overordnede svar ja, grønlænderne er et oprindeligt folk. Grønland er uden tvivl i en lang proces, hvor man løsner forbindelserne med Danmark.

Om grønlænderne er et oprindeligt folk eller ej kompliceres yderligere af Danmarks anerkendelse af grønlænderne som folk med ret til selvbestemmelse. Retten til selvbestemmelse kan rumme mange forskellige ting; bl.a. hjemmestyre, selvstyre og uafhængighed. Grønland er uden tvivl nået langt i sin udøvelse af retten til selvbestemmelse. Jo mere en gruppe bestemmer over sine egne anliggender, jo mindre international beskyttelse får den. Beskyttelsen ligger begrundet i et forhold, hvor staten dominerer gruppen på uhensigtsmæssig måde. Når den dominerende part, altså staten, trækker sig tilbage, så svækkes begrundelsen for nødvendigheden af den ekstra beskyttelse, som f.eks. ILO-konvention nr. 169 eller FN-deklarationen om Oprindelige Folks Rettigheder tilbyder. Det vakuum, staten efterlader, bliver fyldt af gruppen selv, og der er således ingen truende dominerende magt mere.

At store dele af det grønlandske samfund lever i et moderne samfund og har opgivet den traditionelle levemåde rejser yderligere spørgsmål. Således kan man spørge, om man kan være et oprindeligt folk kun på baggrund af afstamning fra de oprindelige beboere, og pga. at dele af kulturen opretholdes. Eller kan man alternativt være et oprindeligt folk, selv om kun en lille del af gruppen opfylder kravet om at leve på den oprindelige måde, for at hele gruppen kan gøre krav på status som oprindeligt folk.

Spørgsmålet om oprindelige folk på Grønland er langt fra endegyldigt besvaret, da folkeretten ikke er klar og entydig på området. Ét svar er dog, at inuit i Grønland anses af det internationale samfund som et oprindeligt folk, og at grønlænderne selv varetager en aktiv rolle inden for de mekanismer, der findes for oprindelige folk. Et andet svar er, at grønlænderne i Rigsfællesskabet har status som et folk.

Tilhørsforhold til både folk, oprindelig folk og muligvis også mindretal giver en bred vifte af mulige internationale beskyttelsesmekanismer. Hvilken slags beskyttelse der er mest hensigtsmæssig, må afgøres af de berørte inuit i Grønland og kan ikke besvares her på stedet.

Noter

1. Det engelske begreb »Indigenous« oversættes både med oprindelig og indfødt. I denne artikel anvendes primært betegnelsen »oprindelig«.
2. UNGA, 'United Nations Declaration of the Rights of Indigenous Peoples', 2. oktober 2007, UN Doc. A/RES/61/295 og UNGA Voting Records: <http://unbisnet.un.org:8080/ipac20/ipac.jsp?profile=voting&index=.VM&term=ares61295>, 25.01.2016.
3. Se f.eks. art. 12 i UNGA, 'United Nations Declaration of the Rights of Indigenous Peoples', 2. oktober 2007, UN Doc. A/RES/61/295.
4. Davide, Hilario, 'Supplement to the Report of the Facilitator on the Draft Declaration on the Rights of Indigenous Peoples', 20. Juli 2007, annex I
5. Secretariat of the Permanent Forum on Indigenous Issues, 'The Concept of Indigenous Peoples', januar 2004, UN Doc. PFII/2004/WS.1/3, afsnit 8.
6. Martinez Cobo, J. R. 'Study of the Problem of Discrimination against Indigenous Populations', 1986, UN Doc. E/CN.4/Sub.2/1986/7/Add.4, afsnit 379–382.
7. Martinez Cobo, J. R. 'Study of the Problem of Discrimination against Indigenous Populations', 1986, UN Doc. E/CN.4/Sub.2/1986/7/Add.4, afsnit 379–382.
8. Se oversigten her: <http://www.worldbank.org/en/topic/indigenouspeoples/projects/all>, 25.01.2016
9. OP 4.10 – Indigenous Peoples, July 2005, rev. April 2013, nr. 4 (a).
10. OP 4.10 – Indigenous Peoples, July 2005, rev. April 2013, nr. 4 (a).
11. OP 4.10 – Indigenous Peoples, July 2005, rev. April 2013, nr. 4 (b)–(d).
12. OP 4.10 – Indigenous Peoples, July 2005, rev. April 2013, nr. 4.
13. C169 – Indigenous and Tribal Peoples Convention (No. 169)', trådte i kraft den 5. september 1991. Den er tilgængelig på <http://www.ilo.org/indigenous/Conventions/no169/lang-en/index.htm>. En dansksproget version af teksten findes i bekendtgørelse nr. 97 af 9. oktober 1997 af ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater. Den gamle, og for nogle stater stadig i kraft værende, traktat om oprindelig folk er 'C107 – Indigenous and Tribal Populations Convention (No. 107)', som trådte i kraft den 2. juni 1959.
14. UN Department of Economic and Social Affairs, 'State of the World's indigenous peoples', New York, 2009, s. 1.
15. Council of Europe: Framework Convention for the Protection of National Minorities. Tilgængelig på <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=157&CM=2&DF=18%2F04%2F02&CL=ENG>, 25.01.2016. For en dansksproget tekst, se bekendtgørelse nr. 13 af 23. april 1998 af Europarådets rammekonvention af 1. februar 1995 om beskyttelse af nationale mindretal.
16. Capotorti, Francesco, 'Study on the Rights of Persons Belonging to Ethnic, Religious or Linguistic Minorities', UN Doc. E/CN.4/Sub.2/384/Rev. 1, afsnit 568. Denne definition omtales ofte som en »working definition«.
17. En dansk oversættelse findes i bekendtgørelse nr. 13 af 23. april 1998 af Europarådets rammekonvention af 1. februar 1995 om beskyttelse af nationale mindretal.
18. Danmarks deklaration findes på <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeDeclarations.asp?NT=157&CM=8&DF=16/02/2015&CL=ENG&VL=1>.
19. Se hertil Indenrigs- og Sundhedsministeriet: Danmarks anden rapport i henhold til Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal, maj 2004, side 7. Tilgængelig på

- http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Om%20os/PDF11/111031_dks_anden_rap_rammekon.pdf
20. Barten, Ulrike. 2015. »What's in a Name? Peoples, Minorities, Indigenous Peoples, Tribal Groups and Nations'. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe* (14) 1–25
  21. International Meeting of Experts on Further Study of the Concept of the Rights of Peoples, Final Report and Recommendations, Paris, 22. februar 1990, UNESCO Doc. SHS-89/CONF.602/8, afsnit 22.
  22. Grønlandsk-dansk selvstyrekommissions betænkning 1497/2008 om selvstyre i Grønland, bilag 7, s. 375–378.
  23. <http://indigenouspeoples.nl/indigenous-peoples/definition-indigenous>, 17/02/2015
  24. Det antages, at ca. 88 % af befolkningen i Grønland er inuit. Se Göcke, Katja, 'Recognition and Enforcement of Indigenous Peoples' Land Rights in Alaska, the Northern Regions of Canada, Greenland, and Siberia and the Russian Far East' in IV (2012) *The Yearbook of Polar Law*, 279–304, s. 287. Dette er i modsætning til det meste af det øvrige arktiske område, hvor oprindelige folk udgør mindretal. Se Bratspies, Rebecca M., 'Human Rights and Arctic Resources' in 15 (2009) *Southwestern Journal of International Law*, 251–282, s. 262.
  25. Se om indvandring i Grønland og Inuit i Moltke, Ida et al.: »Uncovering the Genetic History of the Present-Day Greenlandic Population« in *The American Journal of Human Genetics* 96 (2015), 1–16. En grafisk oversigt over bosættelser i Grønland gennem de sidste 4.500 år findes i Gulløv, Hans Christian, *Fra Bering Strædet til Grønland. En rejse i forhistorien i Inuit, kultur og samfund – en grundbog i eskimologi*, Systime 1999, s. 230. Se også Gulløv, Hans Christian, 'The Nature of Contact between Native Greenlanders and Norse', 1 (2008) *Journal of the North Atlantic*, 16–24.
  26. Moltke, Ida et al.: »Uncovering the Genetic History of the Present-Day Greenlandic Population« in *The American Journal of Human Genetics* 96 (2015), 1–16, s. 1.
  27. Kolte, Svend, *Kalaallit Oqaasii – Det Grønlandske Sprog i Inuit, kultur og samfund – en grundbog i eskimologi*, Systime 1999, s. 86 ff. Diskussionen om tre dialekt eller sprog skal ikke her gøres til genstand for yderligere behandling.
  28. Lov nr. 473 af 13. juni 2009 om Grønlands selvstyre. Se om loven i afsnit 4.
  29. Landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om Sagsbehandling i den offentlige forvaltning, som senest ændret ved Inatsisartutlov nr. 19 af 22. november 2011.
  30. Inatsisartutlov nr. 7 af 19. maj 2010 om Sprogpolitik.
  31. Göcke, Katja, 'Recognition and Enforcement of Indigenous Peoples' Land Rights in Alaska, the Northern Regions of Canada, Greenland, and Siberia and the Russian Far East' in IV (2012) *The Yearbook of Polar Law*, 279–304, s. 281 f.
  32. The Treaty of Kiel between the United Kingdom of Great Britain and Ireland and the Kingdom of Sweden on one side and the Kingdoms of Denmark and Norway on the other side, dated January 14, 1814 in Kiel, Germany.
  33. Danmarks Riges Grundlov. Lov nr. 169 af 5. juni 1953.
  34. For en detaljeret historisk gennemgang af perioden 1945–1954 se DIIS Rapport »Afvikling af Grønlands Kolonistatus 1945–54 – En historisk udredning«, Dansk Institut for Internationale Studier, 2007.
  35. Lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands Hjemmestyre.
  36. Oversigt over de to grupper findes i Bilaget til Selvstyreloven. Liste over overtagne sagsområder: http://www.stm.dk/multimedia/Oversigt_sagsomr_der_241111.pdf
  37. Legal Status of Eastern Greenland (Danmark v. Norge), Dom af 5. april 1933, Permanent Court of International Justice, Series A/B, No. 53, s. 71 og Nuclear Tests Case (New Zealand og Australien v. Frankrig), Dom af 20. august 1974 I.C.J. Reports, 253, afsnit 46–49.

38. Nuclear Tests Case (New Zealand og Australien v. Frankrig), Dom af 20. august 1974 I.C.J. Reports, 253, afsnit 44.
39. Ibid., afsnit 43.
40. Se bekendtgørelse nr. 97 af 9. oktober 1997 af ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater.
41. Se f.eks. Højesteretsafgørelse af 28. november 2003 (sag 489/1999 og 490/1999). Samme opfattelse havde Danmark allerede ved Østgrønlands-sagen ved den Permanente Internationale Domstol. Legal Status of Eastern Greenland (Danmark v. Norge), dom af 5. april 1933, Permanent Court of International Justice, Series A/B, No. 53, s. 38.
42. Inuit Circumpolar Council (ICC): Universal Periodic Review – Denmark 2011. Joint Submission 2 – Greenland NGOs, den 6. november 2010. Den er tilgængelig her: http://lib.ohchr.org/HRBodies/UPR/Documents/Session11/DK/JS2_JointSubmission%202-eng.pdf
43. Cambell, David, Writing Security, rev. ed., Univ Of Minnesota Press, 1998, s. 9.
44. Moltke et al.: »Uncovering the Genetic History of the Present-Day Greenlandic Population« in The American Journal of Human Genetics 96 (2015), 1–16, s. 2.
45. Det forudsættes således, at Grønland også folkeretligt må anses som et selvstændigt territorium i stedet for at anse hele Rigsfællesskabet som ét territorium.
46. De fleste borgerlige og politiske rettigheder er møntet på stater, som skal respektere, beskytte og fremme menneskerettighederne. Menneskerettighederne har altid handlet om at indskrænke statens magt over sine egne borgere. Se Bates, Ed, 'History' in: Moeckli, Daniel et.al. (eds.) International Human Rights Law, 2nd ed., Oxford University Press, 2014, 15–33 og Besson, Samantha, 'Justifications' in: Moeckli, Daniel et.al. (eds.) International Human Rights Law, 2nd ed., Oxford University Press, 2014, 34–52.
47. Se art. 7 stk. 2 i FN-deklarationen om Oprindelige Folks Rettigheder. Retten til eksistens kan også udledes af forbuddet mod folkedrab som stammer både fra Folkedrabskonventionens artikel II og sædvaneretten.
48. Om hvalfangst i Grønland, herunder muligheder for hvalfangst for oprindelige folk i IWC-regi, se http://dk.vintage.nanoq.gl/Emner/Erhverv/Erhvervsomraader/Fangst_og_Jagt/~media/nanoq/DFFL/Fangst/Hvalfangst/2013%20Answer%20Greenlandic%20whaling_DA%20%20DOK1284005.ashx samt <https://iwc.int/aboriginal>